

Grzegorz Białuński

O strażnicy krzyżackiej w Jegławkach

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 3, 585-591

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Grzegorz Białuński

O STRAŻNICY KRZYŻACKIEJ W JEGŁAWKACH* _____

Ostatnio ponownie wprowadzono do literatury i potocznego obiegu istnienie zamku krzyżackiego w Jegławkach (*Jäglack*)¹. Zdaniem autorów – Małgorzaty Jackiewicz-Garniec i Mirosława Garnca – miał to być murowany zameczek, jakoby myśliwski (dowodem na to miała być nazwa od niemieckiego *Jäger* ‘myśliwy’, co naturalnie jest zupełnym nieporozumieniem, bowiem nazwa jest ewidentnie pochodzenia pruskiego²). Poza tym według tych autorów zameczek miał być siedzibą komornika (warto dodać, że w dostępnych źródłach nigdzie niewzmiankowaną), a powstać miał pod koniec XIV w. rzekomo na potrzeby załogi zamku prokuratorowskiego w Barcianach (wybudowanego około 1377 r.). Dla wspomnianych autorów generalnym dowodem na istnienie zamku miały być zachowane do dzisiaj „średniowieczne” piwnice, wymurowane z cegły, z użyciem głazów granitowych w dolnych partiach, ponadto kolebkowe sklepienie piwnic, wsparte ceglany filarem na środku. Dało to asumpt do dalszych dywagacji autorów o murze obronnym (podobnym do tego w Bezlawkach). Ów domniemany krzyżacki zameczek miał zostać zniszczony dopiero podczas tzw. najazdów tatarskich w czasie drugiej wojny północnej (1655–1660), a na jego miejscu powstał nowożytny pałac, którego obecna bryła pochodzi z XIX w.

Ta w zasadzie pojedyncza informacja zaistniała już w historiografii, zwłaszcza popularnonaukowej³, ale też naukowej⁴, nie wspominając szerzej o Internecie⁵. Można mieć jednocześnie poważne wątpliwości co do identyfikacji wspomnia-

* Za pomoc w zebraniu materiałów do tego artykułu bardzo dziękuję Panom: dr. Mirosławowi Hoffmannowi, dr. Jerzemu Łapo oraz mgr. Robertowi Klimkowi.

¹ M. Jackiewicz-Garniec, M. Garniec, *Zamki państwa zakonu krzyżackiego w dawnych Prusach. Powiśle, Warmia, Mazury*, wprowadzenie M. Arsyżński, J. Trupinda, Olsztyn 2006, ss. 164–165.

² G. Gerullis, *Die altpreußischen Ortsnamen*, Berlin–Leipzig 1922, s. 39; R. Przybytek, *Ortsnamen baltischer Herkunft im südlichen Teil Ostpreußens*, Stuttgart 1993, s. 89.

³ J. Bieszk, *Zamki państwa krzyżackiego w Polsce*, Warszawa 2010, ss. 180–181; T. Sowiński, *Zamkowe tunele*, w: *Prusowie i Krzyżacy w mrokach tajemnic*, Olsztyn 2012, s. 211.

⁴ Zob. I. Lewandowska, *Zamki państwa krzyżackiego w północno-wschodniej Polsce po II wojnie światowej (1945–2005)*, w: *Zakon krzyżacki w historii, ideologii i działaniu – symbole dziejowe*, pod red. J. Gancewskiego, Olsztyn 2010, s. 210, 214, 231–232, też w wersji niemieckojęzycznej.

⁵ Por. <<http://pl.wikipedia.org/wiki/Jeg%C5%82awki>> (data dostępu: 02.11.2012).

nego obiektu pałacowego w Jegławkach jako zamku krzyżackiego. Stąd zasadne wydaje się jak najszybsze zweryfikowanie tej informacji i ewentualne jej sprostowanie⁶.

Zamek w Jegławkach nie występuje w większości dotychczasowej literatury fachowej i popularnej, np. w pracach Karola Górskiego⁷, Mariana Arsyńskiego⁸, Lucjana Czubiela⁹ czy Tadeusza Swata¹⁰ i Mieczysława Haftki¹¹. O krzyżackim zameczku w Jegławkach wspomina się tylko sporadycznie, raczej w pracach starszych. Przykładowo, królewiecki nauczyciel i prehistoryk Georg Bujack przypuszczał wprawdzie, że w Jegławkach istniał pruski obiekt obronny (*Schanze*, podobnie jak w Węgielsztynie), zbudowany przez Prusów dopiero po VI w. i wykorzystywany przez nich jeszcze w obronie przed Zakonem w XIII w.¹² Potem jednak zmienił zdanie i uznał ten obiekt (*Hügel, Gebäude*) za strażnicę krzyżacką, o czym dowiadujemy się tylko z pracy Karla Beckherrna¹³. Z kolei tenże autor przyjął owe przypuszczenia Bujacka przy okazji omówienia zamku w Bezławkach¹⁴. Strażnica w Jegławkach miała tworzyć linię obronną wraz z Zabrostem Wielkim, Wilczynami, Wopławkami i Kętrzynem. Natomiast Fritz Grigat, opierając się na informacji kronikarza Wiganda¹⁵, uznał, że jesienią 1370 r. został zdobyty i zniszczony przez księcia litewskiego Kiejstuta zameczek puszczański w Gui (*Goye*), potem zaś książę ten wyprawił się jakoby w okolice Jegławek (*Gogelauken = Jäglack*), które także zniszczył. Jakiego rodzaju były to zniszczenia, autor nie sprecyzował, nie wspominał też jednoznacznie o istnieniu zameczku w Jegławkach¹⁶. Grigat jednak ewidentnie się tutaj pomylił, bowiem wydarzenia z kroniki Wiganda spod zamku w *Gogelauken* utożsamił z Gują i wykombinował dodatkowy najazd na okolice Jegławek. Najprawdopodobniej podstawą pomyłki stała się wcześniejsza wzmianka o ziemi *Goysow*, utożsamionej przez niego

⁶ Autor artykułu uczynił to już w recenzji wspomnianej książki, zob. Masovia. Pismo poświęcone dzielnicy Mazur, 2007, t. 10, ss. 169–171, jednak w czasopiśmie o nieznacznym zasięgu.

⁷ K. Górski, M. Arsyński, *Barciany. Dzieje zamku i ziemi do połowy XV wieku*, Olsztyn 1967, *passim*.

⁸ M. Arsyński, *Zamki i umocnienia krzyżackie, w: Państwo zakonu krzyżackiego w Prusach. Podziały administracyjne i kościelne od XIII do XVI wieku*, pod red. Z. H. Nowaka, przy współpracy R. Czai, Toruń 2000, mapa ss. 40–41.

⁹ L. Czubieli, *Zamki Warmii i Mazur*, Olsztyn 1986.

¹⁰ T. Swat, *Dzieje wsi, w: Kętrzyn. Z dziejów miasta i okolic*, Olsztyn 1978, ss. 189–190.

¹¹ M. Haftka, *Zamki krzyżackie w Polsce. Szkice z dziejów*, Malbork 1999.

¹² *Alterthumsgesellschaft Prussia 1877/78*, *Altpreussische Monatsschrift*, 1878, Bd. 15, s. 162.

¹³ K. Beckherrn, *Das Ordenshaus Bäslack*, *Altpreussische Monatsschrift*, 1884, Bd. 21, ss. 639–640. To samo z niewielkimi zmianami w: *Sitzungsberichte der Altertums-gesellschaft Prussia*, 1885, H. 10, ss. 77–78. Najpewniej była to informacja przekazana autorowi ustnie, być może na posiedzeniach Towarzystwa Prussia, choć w drukowanych sprawozdaniach nie zachował się po tym ślad.

¹⁴ K. Beckherrn, *op. cit.*, ss. 639–640.

¹⁵ *Die Chronik Wigands von Marburg*, hg. von T. Hirsch, w: *Scriptores rerum Prussicarum*, Bd. II, Leipzig 1863, ss. 569–570.

¹⁶ F. Grigat, *Besiedlung des Mauerseegebiets im Rahmen der Kolonisation Ostpreussens*, Königsberg 1931, s. 36.

z Gują (choć z przypisanymi wydarzeniami spod *Gogelauken*), tymczasem należy ją zidentyfikować z litewską ziemią Gojżewo¹⁷. Kolejną, szerszą informację o obiekcie w Jegławkach dał kilka lat później Hans Crome¹⁸. Także ten badacz opowiedział się za istnieniem warowni krzyżackiej w Jegławkach (typu *Wildhäuser*, strażnicy puszczańskie¹⁹), przy czym zlokalizował ją w konkretnym punkcie, choć w zupełnie innym miejscu, niż przyjęli to wspomniani na wstępie autorzy, mianowicie na terenie pałacowego parku na północnym brzegu mniejszego stawu (*im Gutsparke*). Z tym zdaniem zgadzał się później autor dokumentacji obiektu w archiwum Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie, choć bez uzasadnienia. Przy okazji badań powierzchniowych obiektu nie stwierdził jednak na nim żadnych śladów ceramiki²⁰. Dla naszych rozważań istotne wydaje się ponadto, że jakiś obiekt obronny w Jegławkach zaznaczył już w drugiej połowie XVII w. na swojej mapie okręgu barciańskiego Józef Naronowicz-Naroński (zmarł w 1678 r.)²¹.

Przejdźmy zatem do źródeł pisanych. Przede wszystkim zwraca uwagę gród wzmiankowany jako *Gogelauken*, który jesienią 1370 r. najechał książę litewski Kiejstut²². W dotychczasowej literaturze przyjęło się²³, że chodziło najprawdopodobniej nie o Jegławki, ale o puszczańską strażnicę w Gui, o której dowodnie wspomniano także w 1384 r. (*Goye*), kiedy wielki marszałek Zakonu sprawdzał stan uposażenia w kusze i strzały strażnic puszczańskich²⁴. Za umiejscowieniem zameczku *Gogelauken* w Gui miało przemawiać potwier-

¹⁷ H. Łowmiański, *Geografia polityczna Bałtów w dobie plemiennej*, Lituano-Slavica Posnaniensia. Studia Historica, I, 1985, s. 79.

¹⁸ H. Crome, *Langswälle in Ostpreussen*, Bd. 29, Mannus 1937, s. 77; idem, *Karte und Verzeichnis der vor- und frühgeschichtlichen Wehranlagen in Ostpreussen*, *Altpreussen*, 1937, H. 3, s. 111; idem, *Verzeichnis der Wehranlagen Ostpreussens*, Prussia. Zeitschrift für Heimatkunde und Heimatschutz, 1939, Bd. 33, s. 266. Przekazane dane opierał jednak nie na bezpośredniej obserwacji obiektu, ale na informacji miejscowego nauczyciela Lenza, wspomnianej pracy Karla Beckherna i mapie XVII-wiecznego kartografa Józefa Naronowicza-Narońskiego.

¹⁹ H. Crome, *Langswälle*, s. 77, jakoby w jednej linii z innymi podobnymi strażnicami m.in. w Sątocznie, Barcianach, Garbnie, Kętrzynie i Wopławkach.

²⁰ Karta: Jegławki, grodzisko (warownia krzyżacka), Muzeum Warmii i Mazur; za udostępnienie odpisu tej karty dziękuję Panu Robertowi Klimkowi.

²¹ Geheimes Staatsarchiv Preussischer Kulturbesitz, Berlin (dalej: GStPK), XI. HA, F 10313; J. Szeliga, *Rękopiśmienne mapy Prus Książęcych Józefa Naronowicza-Narońskiego z drugiej połowy XVII wieku*, Warszawa 1997, mapa 6; H. Crome, *Verzeichnis der Wehranlagen Ostpreussens*, s. 266.

²² *Die Chronik Wigands von Marburg*, ss. 569–570. Wydawca kroniki raczej dowolnie proponował identyfikację *Gogelauken* z *Gunlauken*, czyli okolicami Barczewa, z kolei Johannes Voigt – także błędnie – identyfikował miejsce z *Jodlauken* na południe od Wystruci, zob. J. Voigt, *Geschichte Preussens, von den ältesten Zeiten bis zum Untergang des Deutschen Ordens*, Bd. V, Königsberg 1832, s. 227.

²³ Tak G. Białuński, *Kolonizacja „Wielkiej Puszczy” (do 1568 roku) – starostwo piskie, elckie, straduńskie, zelkowskie i węgoborskie (węgorzewskie)*, Olsztyn 2002, ss. 167–168; idem, *Bevölkerung und Siedlung im ordensstaatlichen und herzoglichen Preussen im Gebiet der „Grossen Wildnis” bis 1568*, Hamburg 2009, s. 165; J. Powiercki, *Prusowie, Mazowsze i sprowadzenie Krzyżaków do Polski*, t. II, 2, Malbork 2003, ss. 378–379.

²⁴ *Ausrüstung der Burgen in der Wildnis bei Insterburg durch den obersten Marschall [Conrad v. Wallenrod]*, w: *Scriptores rerum Prussicarum*, hg. von Th. Hirsch, Bd. II, s. 709.

dzione osadnictwo nad rzeczką Rawdą (*Goye*) już od 1341 r. Wtedy dwa nadania w tej okolicy otrzymali wolni: Henryk z Fromborka (*Henrico de Vrowenburg*) i Henryk Rudy (*Henrico Ruffo*). Ten pierwszy otrzymał 9 łanów nad rzeką zwaną *Goye*, czyli zapewne nad dzisiejszą Rawdą, nadto 10 morgów łąk nad Węgorapą (*Angrabe*). Natomiast drugi otrzymał 6 łanów nad Rawdą (*Goye*)²⁵ i 6 morgów łąk nad Węgorapą. Niewątpliwie było to osadnictwo rycerskie dla obrony tych okolic przed Litwinami, bowiem wolnych zobowiązano do konnej służby wojskowej²⁶. Także onomastycznie dopuszczalna jest identyfikacja *Gogelauken* z Gują (*Goge=Goye, lauks* ‘pole, jednostka osadnicza’)²⁷. Problem tylko w tym, że nigdy potem takiej wersji nazwy w stosunku do tej miejscowości nie użyto, choć wzmiankowano ją wielokrotnie.

Pozostanmy jeszcze chwilę przy dziejach zamku w Gui. Można przyjąć, że zamek powstał dosyć wcześnie, zapewne jakiś czas przed rokiem 1366. Skoro bowiem położony w pobliżu – po drugiej stronie jeziora Oświn – wspomniany do wodnie właśnie w 1366 r. zamek nazwano Nordenburg²⁸ (‘zamek północny’), to ten w Gui musiał istnieć przed jego założeniem²⁹. *Nota bene* dalszych informacji o zamku w Gui po 1384 r. brakuje, co wskazuje, że najpewniej przestał on funkcjonować jeszcze przed początkiem XV w. Najprawdopodobniej przyczyną tego była odbudowa (po zniszczeniach w 1365 r.) zamku w Węgorzewie w 1398 r.³⁰ Podczas lokacji osady w Gui (1406 r.) nie ma już wzmianki o zamku, choć dokładnie omówiono granice dóbr. Przywilej na dobra w Gui (*zu Goien*) wystawił wielki mistrz Zakonu Konrad von Jungingen w 1406 r., nadając 120 łanów Mikołajowi Weisskopfowi (*Niclas Weiskopf*) na prawie chełmińskim. Dobra leżały między jakimś lasem grabowym, granicą komturstwa brandenburskiego, drogą do Gierdaw, rzeką zwaną *Essigen* (*Essigen Flies*), jeziorem Oświn (*Aswin*), rzeką Ruda (*Raude*), jakimś mostem na rzece Rawda (*Rosauschen Flies?*) i jeziorem Rydzówka (*Resaw*). Zatem, jak wspomniano, zamku już raczej nie było, taki obiekt nie mógłby umknąć uwadze przy tak dokładnym ustaleniu granic. Mikołaja Weisskopfa (zapewne rodem z Targowisk pod Lubawą) zobowiązano do czterech służb lekkobrojnnych po dziesięć lat wolnizny³¹. Można się domyślać, że osada

²⁵ Być może na tym obszarze założono w drugiej połowie XV w. Dąbrówkę Małą, która liczyła właśnie 6 łanów, tak J. Powierski, op. cit., s. 345, 389.

²⁶ GStPK, XX. HA, Ordensfolianten 105, f. 240r (229r); przywilej drukowany w: *Preussisches Urkundenbuch*, hg. von M. Hein, Bd. III, 1, Königsberg 1944, nr 391; szerzej por. G. Białuński, *Kolonizacja*, s. 167; idem, *Bevölkerung*, s. 164.

²⁷ G. Białuński, *Kolonizacja*, s. 168; idem, *Bevölkerung*, s. 165; tak zob. też J. Powierski, op. cit., ss. 378–379.

²⁸ *Die Chronik Wigands von Marburg*, s. 554, 557; omówienie tych wydarzeń zob. J. Powierski, op. cit., ss. 353–354.

²⁹ Tak też J. Powierski, op. cit., s. 379.

³⁰ Por. G. Białuński, *Kolonizacja*, s. 168; idem, *Bevölkerung*, s. 165; J. Powierski, op. cit., s. 379.

³¹ GStPK, XX. HA, Ostpreussische Folianten 124, f. 211.

istniała przynajmniej kilka lat przed wystawieniem dokumentu. W 1436 r. wymieniono wśród „znakomitych ludzi” (*ehrbaren Leute*) prokuratorii gierdawskiej Pawła i Maciej z Gui (*Pawel, Matthis von der Goye*)³². Następnie Guja funkcjonowała jako dobra wolnych (*Diensgüter*), ale o zamku już nigdy nie wzmiankowano. Podsumowując, krzyżacka strażnica puszczańska w Gui powstała zapewne około 1366 r. i przestała funkcjonować po 1384, a przed 1406 r. (najpewniej około 1398 r.). Czy rzeczywiście był to jednak obiekt tożsamy z *Gogelauken* wzmiankowanym w 1370 r.?

Czas przyjrzeć się bliżej dziejom Jegławek. Zdecydowanie błędna jest opinia, nadal niekiedy powtarzana, o lokacji tej wsi dopiero w 1422 r.³³ Osadnictwo jest tutaj potwierdzone już w 1363 r.³⁴ Wtedy to 22 maja w Malborku przywilej od samego wielkiego mistrza Zakonu Winryka von Kniprode otrzymał niejaki *Praytexe*, niewątpliwie Prus z pochodzenia. Jego dobra, położone na polu *zu Jegelawkin*, liczyły 4 łany wolne od dziesięciny i innych chłopskich powinności, za to z obowiązkiem konnej służby wojskowej w zbroi, jak też budowy i naprawy krzyżackich umocnień. Zatem były to typowe dziedziczne dobra służebne (*Dienstgüter*) dla drobnego rycerstwa (później tzw. *Freie*, tj. wolnych), podobne do tych przy Gui. Najprawdopodobniej *Praytexe* siedział tutaj już dawniej i nie był jedynym wolnym w tym polu. Potwierdzają to dane rachunkowe z 1437 r., kiedy w Jegławkach (*Jogelawken, Jegelawken*) wspomniano osiem służb pruskich i jedną chełmińską niejakiego Tomasza³⁵. W dobrach znajdował się ponadto młyn wodny, poświadczony już w 1422 r., dający czynsz w wysokości 6 grzywien³⁶. Kolejny przywilej, a raczej, jak można wnosić z braku informacji o wolniznie w dokumencie, potwierdzenie starszego nadania na cztery radła z obowiązkiem służby wojskowej z jednym koniem w Jegławkach (*im Felde Jeglauken*) otrzymał Kacper Schuneman. Wystawcą tego dokumentu 4 października 1422 r. na zamku w Kętrzynie był ryński komtur Fryderyk von Weilsdorf³⁷. Niegdyś w literaturze błędnie przyjmowano, że był to właśnie pierwszy przywilej lokacyjny Jegławek. Nigdzie przy tym, ani w dokumencie z 1363, ani z 1422 r., nie wspomniano o istnieniu zamku w Jegławkach. Gdyby wówczas takowy istniał, to przywilej na Jegławki wydano by raczej na miejscowym zamku. Tak można sądzić na przykładzie dokumentu w 1422 r., który został wydany przez urzędnika niższego szczebla i w którym

³² GStPK, XX. HA, Ordensbriefarchiv (dalej: OBA) nr 7266.

³³ T. Swat, op. cit., s. 189; M. Jackiewicz-Garniec, M. Garniec, op. cit., s. 164.

³⁴ Por. *Preussisches Urkundenbuch*, Bd. VI, 1, hrsg. von K. Conrad, Marburg 1986, nr 163.

³⁵ *Das Grosse Zinsbuch des Deutschen Ritterordens (1414–1438)*, hg. von P. G. Thielen, Marburg 1958, s. 68.

³⁶ *Ibidem*, s. 29, 53, 68; R. Kubicki, *Młynarstwo w państwie zakonu krzyżackiego w Prusach w XIII–XV wieku (do 1454 r.)*, Gdańsk 2012, s. 515.

³⁷ OBA nr 3933.

wzmiankowano innych okolicznych urzędników zamkowych: komtura domowego z Barcian, prokuratora z Szestna i mistrza leśnego z Sątoczna. Przynajmniej więc w tym czasie nie istniał odpowiedni urzędnik w Jegławkach.

Do tej pory nie ma też jakiegokolwiek wzmianki pisanej o grodzie w Jegławkach. Powróćmy jednak do informacji Wiganda z jesieni 1370 r.³⁸ Wtedy Kiejstut zaatakował wspomniany zamek w *Gogelauken*. O zdobyciu samego zamku w kronice nie ma pewnej informacji, wiadomo natomiast o zniszczeniu podgrodzia tego zamku. Wojska Kiejstuta zabiły tam sporo ludzi, a sukces był możliwy dzięki zdradzie jednego z mieszkańców podgrodzia. Nie ma co do tego pewności, ale skłonny jestem uznać, że ów gród *Gogelauken* znajdował się rzeczywiście w Jegławkach. Przede wszystkim jednoznacznie przemawia za tym nazwa miejscowa (bez potrzeby ewentualnych jej korekt), jak też wcześniejsze osadnictwo rycerskie w okolicy, ponadto warto przypomnieć XVII-wieczny szkic obiektu autorstwa Józefa Naronowicza-Narońskiego, jak też współczesne pozostałości w pałacowym parku (zob. ryc. 1). Póki co, jest to oczywiście hipoteza, którą powinny zweryfikować przyszłe badania archeologiczne. Należy też poczynić istotne zastrzeżenie, że ów gród krzyżacki w Jegławkach, o ile istniał, nie przetrwał do początku XV w. Najpewniej zrezygnowano z niego tuż po najeździe w 1370 r. Inaczej zachowałyby się jakakolwiek wzmianka pisana przy okazji późniejszego rozwoju osadnictwa w najbliższej okolicy. Z pewnością też nie byłby to zamek murowany, a jedynie drewniano-ziemna warownia (strażnica).

Pojawia się zatem pytanie, pozostałości po jakiej budowli zostały zaprezentowane przez autorów na fotografiach w książce Małgorzaty Jackiewicz-Garniec i Mirosława Garnca? Wydaje się, że mogły to być piwnice po rezydencji późniejszych, rycersko-szlacheckich właścicieli Jegławek. Trudno to udowodnić bez szerszej kwerendy archiwalnej i badań architektonicznych wspomnianych piwnic. Wstępnie można jednak zauważyć, że taka siedziba rycerska została przedstawiona na mapie Kacpra Hennenbergera (zmarłego w 1600 r.), jako wyróżniający się w okolicy szlachecki dwór ze wsią (pod nazwą *Jeglacki*)³⁹. Istnienie takiej znaczącej rezydencji w Jegławkach poświadczają też dokumenty z około 1585 r. W niej miało dojść do spotkania szlachcica o pruskich korzeniach – Michała Bronsarta z pewnymi przedstawicielami szlachty pruskiej w sprawie planowanej przez niego apelacji do sejmu Rzeszy (wcześniej takową złożył do króla Polski) w związku z jego sporem z kuratorem księcia pruskiego i margrabią Je-

³⁸ *Die Chronik Wigands von Marburg*, ss. 569–570.

³⁹ *Prussiae. Das ist des Landes zu Preussen – – eigentliche und wahrhaftige Beschreibung – – durch Casparum Hennebergerum – –*, Königsberg 1629 (pierwsze wydanie 1576).

rzym Fryderykiem⁴⁰. To poświadcza istnienie w Jegławkach jakiegoś znacznego obiektu, miejsca reprezentacyjnego, odpowiedniego na takie spotkanie. Dobra i dwór należały wówczas do rodziny o pruskim rodowodzie – von Packmohr, zmarłej bezpotomnie w 1760 r.⁴¹ Dwór szlachecki ze wsią liczącą 24 łany został też potwierdzony na mapie Józefa Naronowicza-Narońskiego w latach sześćdziesiątych XVII w. (pod nazwą *Iaglack*)⁴².

Wszystko to pozwala na wspomniany wyżej wstępny wniosek, że w Jegławkach rzeczywiście istniała warownia krzyżacka, choć dosyć krótko, tj. około 1370 r., odnotowana przez źródła jako zamek w *Gogelauken*, na grodzisku w parku pałacowym, o którym wspominał Hans Crome i późniejsi archeolodzy⁴³. Nigdy nie było natomiast w Jegławkach krzyżackiego zamku murowanego. Hipotezy te powinny zweryfikować przyszłe badania archeologiczne i architektoniczne.

Grodzisko w parku pałacowym w Jegławkach – prawdopodobnie pozostałość po dawnej warowni krzyżackiej z XIV w. (fot. Robert Klimek)

⁴⁰ GStPK, XX. HA, Adelsarchiv nr 161, Bd. IV, f. 10.

⁴¹ G. A. von Mülverstedt, *Verzeichniß der theils eingewanderten, theils eingebornen Preuß-Geschlechter, welche nach langjährigen Güterbesitze zwischen den Jahren 1740 und 1840 ausgestorben sind*, Neue Preußische Provinzial-Blätter, 1851, Bd. XI, s. 253; por. <<http://www.genealogieonline.nl/de/west-europese-adel/I1073871928.php>> data dostępu: 10.11.2012.

⁴² GStPK, XI. HA, F 10313; J. Szeliga, op. cit., ss. 63–64, mapa 6.

⁴³ Za jej istnieniem w tym miejscu zgadza się też Robert Klimek (w korespondencji z autorem). Badacz ten uznaje, że tego typu obiekty były typowe dla Krzyżaków, a nie Prusów. Ponadto zauważył możliwość, że spiętrzona woda ze stawu młyńskiego dochodziła do warowni i wypełniała otaczającą ją fosę (która obecnie jest sucha). Według niego warownia istniejąca najwyżej do początku XV w. miała pełnić tylko funkcję strażnicy puszcząńskiej, bez obsady urzędniczej.